

LIETUVOS SMULKIOJO IR VIDUTINIO VERSLO TARYBA

LIETUVOS SMULKIOJO IR VIDUTINIO VERSLO TARYBOS VALDYBOS POSĖDŽIO PROTOKOLAS

2018 m. kovo 14 d. Nr. (17.11-84)SVVTP-4
Vilnius

Posėdis įvyko 2018 m. kovo 14 dieną.

Posėdžio pirmininkė – Dalia Matukienė (Lietuvos smulkiojo ir vidutinio verslo tarybos (toliau – Taryba) pirmininkė).

Posėdžio sekretorė – Nijolė Bujauskienė (Ūkio ministerijos Pramonės ir prekybos departamento Smulkiojo ir vidutinio verslo politikos skyriaus vyr. specialistė).

Dalyvavo:

Zita Sorokienė (Lietuvos smulkiųjų verslininkų ir prekybininkų asociacija (toliau – LSVPA);

Saulius Žilinskas (Lietuvos informacijos verslo asociacija);

Konstantinas Iljasevičius (Inžinerinės ekologijos asociacija);

Dalius Serafinas (Lietuvos kokybės vadybos ir inovacijų asociacija);

Daiva Čibirienė (Lietuvos buhalterių ir auditorių asociacija);

Nijolė Uinskienė (Lietuvos nacionalinio verslo konfederacija);

Julita Varanauskienė (SODRA);

Ježy Miskis (SODRA);

Marius Jucikas (Tauragės apskrities verslininkų asociacija);

Evaldas Putrimas (Lietuvos Respublikos finansų ministerija);

Evalda Šiškauskienė (Lietuvos viešbučių ir restoranų asociacija);

Rolandas Ragėnas (Valstybinė mokesčių inspekcija);

Neringa Ulbaitė (Lietuvos Respublikos ūkio ministerija);

Tadas Žentelis (Valstybinis turizmo departamentas);

Justas Dirginčius (Valstybinis turizmo departamentas);

Zigmantas Dargevičius (Kauno prekybos, pramonės ir amatų rūmai);

Renaldas Čiužas (Lietuvos Respublikos ūkio ministerija);

Aldona Kabokienė (Vilniaus prekybos, pramonės ir amatų rūmai);

Vytenis Butkevičius (Lietuvos prekyviečių ir turgaviečių asociacija);

Kristina Ščerbickaitė (Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija);

Vaidotas Kalinauskas (Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija);

Raminta Krulikauskienė (Lietuvos Respublikos ūkio ministerija).

Jūratė Stankevičienė (Lietuvos darbo birža).

DARBOTVARKĖ:

1. Dėl apgyvendinimo paslaugų veiklos reguliavimo.
2. Dėl socialinio draudimo įmokų žemutinės ribos.
3. Dėl savarankiško užimtumo programų.
4. Dėl ombudsmeno institucijos reikalingumo.
5. Dėl šalies pažangai būtinų reformų.

1. SVARSTYTA. Apgyvendinimo paslaugų veiklos reguliavimas.

D. Matukienė informavo, kad yra gautas Valstybinio turizmo departamento prie Ūkio

ministerijos (toliau – VTD) raštas su prašymu apsvarstyti ir pritarti siūlymams dėl verslo liudijimų išdavimo tvarkos apgyvendinimo paslaugų teikėjams tobulinimo. Rašte akcentuojama, kad šiuo metu trumpalaikio apgyvendinimo paslaugos, teikiamos butuose ar kitose gyvenamosios paskirties patalpose, nėra aiškiai atskirtos nuo gyvenamųjų patalpų nuomos, dėl to nėra galimybės surinkti realią situaciją atspindinčios statistinės informacijos apie subjektus, teikiančius apgyvendinimo ir nakvynės paslaugas.

VTD atstovas T. Žentelis situaciją pakomentavo plačiau. VTD skaičiavimais, įvertinus Statistikos departamento duomenis, apie 30 proc. užsienio ir Lietuvos turistų nepatenka į oficialią atvykstančiojo turizmo statistiką. Statistiniai duomenys yra ypač reikalingi siekiant įvertinti turizmo sukuriamą naudą Lietuvos ekonomikai. Neturėdama šių duomenų, Lietuva negali pateikti tikslios turizmo statistikos tarptautinėms organizacijoms, pagrįsti turizmo verslo sukuriamo BVP, užsikerta kelią gauti turizmo srautus atitinkantį finansavimą rinkodarai. VTD siūlymu, siekiant atskirti apgyvendinimo paslaugas ir gyvenamųjų patalpų nuomą, reikia keisti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. lapkričio 19 d. nutarimą Nr. 1797 „Dėl Verslo liudijimų išdavimo gyventojams taisyklių ir Veiklų, kuriomis gali būti verčiamasi turint verslo liudijimą, rūšių sąrašo“ (toliau – Nutarimas): 1) iš Veiklų, kuriomis gali būti verčiamasi turint verslo liudijimą, rūšių sąrašo 46 punkte nurodytos veiklos „Gyvenamosios paskirties patalpų nuoma (įeina į EVRK klasės 68.20; 55.20; 55.90)“ išbraukti klasę 55.20 „Poilsiautojų ir kita trumpalaikio apgyvendinimo paslaugų veikla“ ir išdėstyti šį punktą taip: „Gyvenamosios paskirties patalpų nuoma nesuteikiant teisės teikti trumpalaikio (iki 2 mėnesių) apgyvendinimo paslaugų (įeina į EVRK klases 68.20; 55.90)“; 2) pakeisti Veiklų, kuriomis gali būti verčiamasi turint verslo liudijimą, rūšių sąrašo 38 punkte nurodytos veiklos „Apgyvendinimo paslaugų (nakvynės ir pusryčių paslaugos) teikimas (įeina į EVRK klases 55.20; 55.90)“, pavadinimą – išbraukti EVRK klasę 55.90 ir šį punktą išdėstyti taip: „Trumpalaikio (iki 2 mėnesių) apgyvendinimo paslaugų teikimas (įeina į EVRK klasę 55.20)“.

Valstybinės mokesčių inspekcijos atstovas R. Ragėnas paaiškino, kad šiuo metu yra trijų rūšių verslo liudijimai: 1) gyvenamosios paskirties patalpų nuomos (įeina į EVRK klases 68.20; 55.20; 55.90), už kurią mokamas Gyventojų pajamų mokestis (toliau – GPM); 2) apgyvendinimo paslaugų (kaimo turizmo paslaugos) teikimas (įeina į EVRK 55.20 klasę); 3) apgyvendinimo paslaugų (nakvynės ir pusryčių paslaugos) teikimas (įeina į EVRK klases 55.20; 55.90), nuo kurio mokami GPM, SODROS ir privalomojo sveikatos draudimo mokesčiai. Taigi priėmus VTD pasiūlymą keistųsi mokesčiai, didėtų administracinė našta.

Finansų ministerijos atstovas pritarė, kad VTD pasiūlymai kelia abejonių, ar surinkus statistinius duomenis būtų gauta naudos.

Ūkio ministerijos atstovai paaiškino, kad siūlomą reguliavimą numatoma, kad asmenys, kurie norės teikti trumpalaikio apgyvendinimo paslaugas, galėtų gauti verslo liudijimą, suteikiantį teisę teikti trumpalaikio (iki 2 mėnesių) apgyvendinimo paslaugas (EVRK 55.20), o norėdami teikti kitas nei trumpalaikio apgyvendinimo paslaugas, galės gauti kitos rūšies verslo liudijimą. Buvo atkreiptas dėmesys, kad tokiam reguliavimui įvesti pakaktų atlikti minėtus Nutarimo pakeitimus, o Ekonominės veiklos rūšių klasifikatoriaus keisti nereikėtų (EVRK 2 red.).

Tarybos valdybos nariai atkreipė dėmesį, kad Taryba nėra suinteresuota geresnių konkurencinių sąlygų vienos rūšies verslui gerinimu. Taryba atstovauja visų smulkiojo ir vidutinio verslo subjektų interesams šalyje. Kaip Tarybos funkcija nėra nustatytas statistinių duomenų vertinimas, todėl tai nėra Tarybos kompetencijos klausimas.

Kalbėjo: M. Jucikas, D. Matukienė, Z. Sorokienė, N. Ulbaitė, R. Čiužas, Z. Dargevičius, E. Putrimas, E. Šiškauskienė.

NUTARTA:

1. Nepritarti VTD pateiktiems pasiūlymams ir siūlyti kreiptis į Statistikos departamentą dėl statistinių duomenų gavimo.

2. VMI ir Lietuvos smulkiųjų verslininkų ir prekybininkų asociacijai išnagrinėti pasekmes verslo aplinkai ir pateikti pasiūlymų.

Nutarta vienbalsiai.

2. SVARSTYTA. Dėl socialinio draudimo įmokų žemutinės ribos.

D. Matukienė informavo, kad Taryba reiškia susirūpinimą dėl priimto Valstybinio socialinio draudimo įstatymo nuostatų, kuriomis įtvirtinta socialinio draudimo įmokų žemutinė riba už samdomą darbą dirbančius asmenis ir kuriomis nustatyta, kad ne visą darbo laiką dirbančių asmenų socialinio draudimo įmokos skaičiuojamos ir mokamos nuo sumos, ne mažesnės negu minimalus darbo užmokestis.

Taryba prašė duomenų apie bedarbių, įsiregistravusių Lietuvos darbo biržoje (toliau – LDB) per sausio ir vasario mėnesius dėl šio įstatymo įsigaliojimo, skaičių pagal regionus, tačiau tokios informacijos negavo. Tarybą pasiekia informacija apie vis naujus LDB besiregistruojančius asmenis, tad logiškai kyla klausimas, kiek išmokų jiems bus išmokama.

SODROS atstovai pateikė informaciją apie įvestos žemutinės ribos pasekmes, teigiamus ir neigiamus aspektus, o sausį ir vasarį padaugėjus atleidimų nemato nieko bendra su įvesta SODROS viršutine riba, ir argumentavo, kad SODRA papildomai gavo 2 mln. eurų pajamų.

Tarybos valdybos nariai klausė, kiek tai kainuoja valstybei, ar buvo atliktas toks tyrimas. Iš darbo atleisti žmonės gauna ne tik kompensacijas, bet ir bedarbio išmokas, taip pat dažnai turi galimybę kreiptis dėl kompensacijų už šildymą ir kt. Jei bedarbis gyvens remdamasis požiūriu, kad nereikia dirbti, nes gauni kompensacijas, išmokas ir pan., tai kyla klausimas, kokia papildoma našta teks dirbantiems asmenims, kiek kainuoja kiekvienas bedarbis. Argumentas, kad asmenys atleidžiami, nes neuždirbs pensijos, yra nelogiškas. Pensija – ateities klausimas, o žmogui reikia gyventi šiandien.

Lietuvos buhalterių ir auditorių asociacijos atstovė D. Čibirienė pasisiūlė kartu su SODRA atlikti tyrimą, kodėl žmonės buvo atleisti.

Kalbėjo: K. Iljasevičius, D. Matukienė, Z. Sorokienė, M. Jucikas, J. Varanauskienė.

NUTARTA:

Bendradarbiaujant su SODRA stebėti situaciją darbo rinkoje.

Nutarta vienbalsiai.

3. SVARSTYTA. Savarankiško užimtumo programos.

Tarybos valdybos nariai ir LDB aptarė savarankiško užimtumo programų pasiektus rezultatus ir perspektyvas. Posėdžio dalyviai pasidžiaugė jaunimui skirtomis programomis, tačiau sakė, kad reikia spręsti ir 54 metų ribą perkopusių asmenų savarankiško užimtumo klausimą, nes tai asmenys, kurie galėtų susikurti darbo vietą, kurti pridėtinę vertę savo šeimai ir visuomenei, oriai gyventi ir neprašyti pašalpų iš valstybės.

LDB atstovė situaciją pakomentavo plačiau. Savarankiško užimtumo rėmimą reglamentuoja Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo (toliau – Įstatymas) 44 ir 47 straipsniai, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2017 m. birželio 30 d. įsakymu Nr. A1-348 „Dėl Užimtumo rėmimo priemonių įgyvendinimo sąlygų ir tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtintas Užimtumo rėmimo priemonių įgyvendinimo sąlygų ir tvarkos aprašas (toliau – Aprašas) ir Lietuvos darbo biržos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos direktoriaus 2017 m. liepos 5 d. įsakymu Nr. V-388 „Dėl Aktyvios darbo rinkos politikos priemonių taikymo darbdaviams tvarkos aprašo

patvirtinimo“ patvirtintas Aktyvios darbo rinkos politikos priemonių taikymo darbdaviams tvarkos aprašas.

Savarankiško užimtumo rėmimas gali būti taikomas teritorinėje darbo biržoje (toliau – Darbo birža) registruotiems asmenims, pirmą kartą steigiantiems darbo vietą sau Lietuvos Respublikos smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatyme apibrėžtoje labai mažoje įmonėje. Bedarbiai, planuojantys steigti darbo vietą sau, turi būti šį klausimą aptarę su aptarnaujančiu Darbo biržos specialistu ir numatę savo individualios užimtumo veiklos plane.

Norintys steigti sau darbo vietą darbingi asmenys iki 29 m. dalyvauja jaunimo garantijų iniciatyvos pirminės intervencijos projekte „Atrask save“, kuriame įgyja reikiamų žinių verslui kurti ir dirbti savarankiškai. Vėliau šie jauni asmenys gali pretenduoti į subsidiją, skiriamą pagal ESF projektą „Naujas startas“, ir realizuoti savo idėjas, įgyvendindami Savarankiško užimtumo rėmimo priemonę. Bedarbis ar Darbo biržoje registruotas asmuo, kurio paraišką dėl savarankiško užimtumo rėmimo Darbo birža nusprendė patenkinti, ne vėliau kaip per 3 mėnesius įsteigęs labai mažą įmonę ir ne vėliau kaip per 20 darbo dienų nuo mažos įmonės įsteigimo Darbo biržai turi pateikti nurodytus dokumentus. Darbo birža, gavusi šiuos dokumentus, patikrinusi juos, priima sprendimą dėl subsidijos skyrimo ir Savarankiško užimtumo rėmimo sutarties sudarymo.

Subsidija darbo vietai sau steigti gali būti skiriama, kai darbo vietą pirmą kartą sau steigia:

- 1) darbingo amžiaus neįgalusis, kuriam nustatytas darbingumo lygis iki 25 procentų arba sunkus neįgalumo lygis;
- 2) darbingo amžiaus neįgalusis, kuriam nustatytas 30–40 procentų darbingumo lygis arba vidutinis neįgalumo lygis;
- 3) darbingas asmuo iki 29 metų;
- 4) asmuo, kurio atleidimo iš darbo pasekmėms švelninti naudojamos Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondo lėšos.

Asmenys laikomi darbo vietą sau pirmą kartą steigiančiais, jeigu jie darbo vietos nebuvo įsteigę labai mažose įmonėse, atitinkančiose Lietuvos Respublikos smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatyme nustatytas sąlygas. Privalu turėti nuosavybės teise ar kitais pagrindais valdomą nekilnojamąjį turtą, jeigu toks būtinas darbo vietai įsteigti ir išlaikyti ne mažiau kaip 36 mėnesius.

Subsidija skiriama šių išlaidų finansavimui ir negali būti didesnė kaip 40 Vyriausybės patvirtintos minimaliosios mėnesinės algos dydžių:

- 1) darbo priemonių (neįgalieji gali įsigyti techninės pagalbos priemones) pirkimui, montavimui ir pritaikymui;
- 2) patalpų, reikalingų darbo vietai įrengti ir valdomų nuosavybės teise, remontui ir pritaikymui (iki 50 proc. subsidijos).

Pasirašius Savarankiško užimtumo rėmimo sutartį su Darbo birža, darbo vieta turi būti įsteigta per 10 mėn. ir išlaikyta ne mažiau kaip 36 mėn. nuo įsteigimo dienos. Panaikinus darbo vietą, visa subsidija arba jos dalis (priklausomai nuo darbo vietos panaikinimo laikotarpio) turi būti gražinta Darbo biržai. Avansu gali būti išmokama iki 85 proc. skirtos subsidijos.

Kalbėjo: D. Žiogas, D. Sorokienė, D. Matukienė, J. Stankevičienė.

NUTARTA:

Vadovaujantis Tarybos nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. balandžio 20 d. nutarimu Nr. 285, kai smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros ir verslo sąlygų problemoms spręsti reikia tarpžinybinio ir susitarimo ir kompleksinių sprendimų, siūlyti Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai sudaryti darbo grupę Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo pakeitimo projektui parengti.

4. SVARSTYTA. Ombudsmeno institucijos reikalingumas.

D. Matukienė informavo, kad Taryba ne kartą kėlė klausimą dėl ombudsmeno institucijos, kuri padėtų spręsti verslo subjektų problemas ir atstovautų jų interesams, reikalingumo.

Iki šiol Lietuvoje nėra institucijos, nagrinėjančios smulkiojo ir vidutinio verslo subjektų skundus. Smulkusis ir vidutinis verslas turi gana nedaug galimybių ir lėšų kiekvienu klausimu kreiptis į teisininką, todėl daug valstybinių įstaigų reikalavimų ar įpareigojimų verslui lieka nepatikrinami. Kaip paskutinė instancija lieka tik teismas, bet šiam teisiniam būdui nelieka nei laiko, nei lėšų.

Numatoma, kad ombudsmenas nagrinėtų smulkiojo ir vidutinio verslo subjektų skundus dėl galimai neteisėtų valstybės ir (arba) savivaldybės institucijų, įstaigų ar įmonių veiksmų. Ombudsmenas padėtų užtikrinti, kad verslo sąlygos nebūtų nepagrįstai ir neteisėtai ribojamos, garantuotų verslo subjektų teisę į tinkamą viešąjį administravimą, kontroliuotų viešojo administravimo subjektų veiksmų teisėtumą kuo efektyvesniais ir racialesniais būdais. Verslo subjektams tai būtų efektyvi priemonė nuo piktnaudžiavimo ir kitų pažeidimų.

Dar 2009 m. Ūkio ministerija parengė Smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatymo pakeitimo ir papildymo projektą, tačiau tuometinis Seimas nepritarė, argumentuodamas, kad tai dubliuosis su Seimo kontrolieriaus funkcijomis.

D. Žiogas pateikė Lenkijos ombudsmeno patirtį.

Kalbėjo: K. Iljasevičius, N. Uinskienė, S. Žilinskas.

NUTARTA:

Pateikti pasiūlymus dėl Smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatymo pakeitimo ir papildymo projekto.

Nutarta vienbalsiai.

5. SVARSTYTA. Šalies pažangai būtinos reformos.

Tarybos valdybos nariai diskutavo apie galimas reformas: verslo įvaizdžio gerinimą, įvairių institucijų poziciją, kad sprendimams priimti reikia pernelyg daug laiko, Lietuvos identitetai ekonomine prasme, valdžios sprendimų skaidrumą. Taip pat minėta, kad svarbu atsisakyti perteklinio reguliavimo, įvairių apribojimų, mažinti mokesčius, kuriais apmokestinamas kapitalas ir darbas. Prioritetą reikėtų skirti socialinio verslo skatinimui.

Tarybos valdybos narys profesorius D. Serafinas pristatė Socialiai orientuotos žaliosios ekonomikos plėtros programos gaires. Šios programos nauda – reikšmingai pagerėjusi gyvenimo kokybė, tikslas – gyventojų vartojimo krepšelio didinimas.

Kalbėjo: D. Čibirienė, D. Serafinas, D. Matukienė, K. Iljasevičius.

NUTARTA:

Pateikti pasiūlymus Lietuvos Respublikos Vyriausybei.

Nutarta vienbalsiai.

Posėdžio pirmininkė

Dalia Matukienė

Posėdžio sekretorė

Nijolė Bujauskienė